

**BOSNA I HERCEGOVINA
PRIVREDNA KOMORA KANTONA SARAJEVO**

**PRIJEDLOZI I SUGESTIJE
ZA DONOŠENJE
ODLUKE O VRSTI PODSTICAJA, KRITERIJIMA I POSTUPKU
ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NOVČANE PODSTICAJE U PRIMARNOJ
POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO ZA
PROIZVODNJU OSTVARENU U 2009. GODINI**

Sarajevo, mart 2009. godine

U Privrednoj komori Kantona Sarajevo održana je proširena sjednica Savjeta za poljoprivredu i prehrambenu industriju na kojoj je raspravljano o:

- 1. Ostvarivanju prava na novčane podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji u 2008. godini, i o**
- 2. Novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji u 2009. godini.**

Cilj rasprave je da se na osnovu dosadašnjih aktivnosti na provođenju Zakona o novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo i Odluke o vrsti podsticaja, kriterijima i postupku za ostvarivanje prava na novčane podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo za proizvodnju ostvarenu u 2008. godini, donese što kvalitetnija **Odluka o podsticajima namjenjenih primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za ostvarenu proizvodnju u 2009. godini.**

Izražena je zahvalnost resornom Ministarstvu i ministru Abidu Šariću, za uložene **napore i aktivnosti** na podsticanju primarne poljoprivredne proizvodnje, koji su dali veoma dobre rezultate u KS. To se ogleda u činjenici da su planirana sredstva utrošena u 100% iznosu, Od 4.900.000 KM realizirano je 4.851. 402,14 KM. Pozitivno je riješeno 3.742 zahtjeva, 120 zahtjeva je odbijeno, a 63 predmeta su prenešena u 2009. godinu zbog dužeg trajanja ciklusa proizvodnje. Isdodobno u toku 2008. godine upisano je 2.030 poljoprivrednih gazdinstava u Registar poljoprivrednih gazdinstava. Također, istaknuta je pohvala što se i ove godine nastavlja dosadašnja praksa da se na **transparentan način predlaže usvajanje i donošenju konačnog teksta Odluke o podsticajima.**

Uvodno izlaganje po obadrije tačke dnevnog reda podnio je gosp. Abid Šarić, ministar privrede KS.

Sastanku su prisustvovali:

Predstavnici Vlade Kantona Sarajevo:

- Abid Šarić, ministar privrede KS i
- Ljubica Livaja, zamjenik ministra za poljoprivredu i prehrambenu industriju
- Muhić Rusmir,
- Senad Omerović,
- Kemal Starogorčić,
- Aladin Macanović,
- Safet Zolotić,
- Mušan Vatrić,
- Enes Međuseljac,
- Safet Hasković,
- Rešad Osmanović,
- Elzedin Čeranić

Predstavnici privrednih subjekata i drugih organizacija i institucija:

- Mustafa Đelilović, dir. Federalnog zavoda za poljoprivredu
- Esad Bukalo, dir. Federalnog zavoda za agropedologiju,
- prof. dr. Velija Katica, Veterinarski fakultet,
- prof. dr. Salko Muratović, Poljoprivredno – prehrambeni fakultet,
- Zaim Elezović, Udruženje proizvođača sjemena i sadnog materijala,
- Ešef Čelik, UPI Poslovni sistem,
- Mirsad Memišović, dir. KJP PD “Butmir”
- Adin Fakić, dir. “MILKOS”,
- Rasim Avdibegović, “MILKOS”,
- Kemal Mešetović, IPP “Mlinkos”,

- Edin Smajlović, PP "Ilijaš",
- Čamil Mujanović, "Mujanović",
- Nusret Karčić, dir. "Dajton",
- Zlatan Ivanović, dir. "Brojler",
- Dušan Loza, dir. "Milkoprocessing",
- Nedim Brdarić, dir. Veterinarske stanice
- Milena Regoje, ZZ "Eko",
- Mehmed Nikšić, ZZ "Tarčin",
- Stevan Drakulić, PZ "Agroeko",
- Elvir Hadžić, "Canpu",
- Nasiha Hadžić, ZZ "Centar", Centar Sarajevo,
- Mejra Halilović, "Halilović",
- Almir Džanković, "Animal"
- Ahmed Mustafić, ZZ "Malešićanka",
- Esad Babić, "Klas",
- Muris Fazlić, "Memfrut",
- predstavnici svih općina na području KS i
- individualni poljoprivredni proizvođači,

Predstavnici Komore:

- Kemal Grebo, predsjednik Komore;
- mr. Irfan Mehičić, potpredsjednik Komore;
- Mubera Kadrić, dir. CER
- Sulejman Selimović, koordinator,
- Azemina Čerimagić, koordinator,
- Elvira Baždar, koordinator, i
- Emir Trnka, šef SPO, i

Predstavnici medija

Nakon uvodnog izlaganja i svestrane rasprave proizašli su sljedeći prijedlozi i sugestije za donošenje konačnog teksta Odluke o novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo za proizvodnju ostvarenu u 2009. godini.

PRIJEDLOZI

DIREKTNI PODSTICAJI PRIMARNOJ POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

STOČARSTVO

Podsticaj za tov junadi

- tov junadi podsticati sa 300 KM/grlu

Podsticaj za uzgoj priplodnih junica

- uzgoj priplodnih junica podsticati sa 6000 KM/grlu

Obrazloženje: Podsticanje sa ovim iznosom podstaklo bi vlastiti uzgoj, a ne uvz gravidnih junica.

Podsticaj za uzgoj ženske teladi

Podsticati registrovane specijalizirane uzgajivače ženske teladi porijeklom od krava iz sistema uzgojno - selekcijskog rada sa 300 KM/grlu.

Podsticaj za preradu junećeg i pilećeg mesa

- preradu junećeg i pilećeg mesa podsticati sa 0,05 KM/kg

Obrazloženje: U KS podstiče se prerada sirovog svježeg mlijeka, u skladu sa ovim opredeljenjem treba podsticati i preradu svježeg junećeg i pilećeg mesa.

Podsticaj za uzgoj matičnog stada ovaca

- uzgoj ovaca podsticati sa 30 KM/grlu

Podsticaj za uzgoj janjadi iz matičnog stada

- proizvedenju janjadi iz matičnog stada podsticati sa 20 KM/grlu

Podsticaj za proizvodnju svježeg mlijeka

- proizvedenju svježeg mlijeka podsticati sa 0,15 KM/l

Podsticaj za otkup svježeg mlijeka

- organizovani otkup svježeg mlijeka podsticati sa 0,07 KM/l

Podsticaj za preradu svježeg mlijeka

- preradu svježeg mlijeka podsticati sa 0,03 KM/l

Podsticaj za farmsko držanje priplodnih koza

- razmotriti mogućnost finansiranja farmskog držanja koza sa 20 KM/grlu.

Obrazloženje: Ova proizvodnja je u prethodnim godinama finansirana i trebalo bi i dalje novčano podsticati vlasnike koji drže najmanje 15 rasplodnih koza.

BILJNA PROIZVODNJA**Ratarstvo:****Podsticaj za proizvodnju kukuruza**

- Podsticati proizvodnju kukuruza sa 500 KM/ha, bez obzira da li se radi o merkantilnom ili silažnom kukuruzu. Jedan od prijedloga je da se silažni kukuruz podstiče sa 800 KM/ha.

Podsticaj za krmne kulture (lucerka, travno-djetelinske smjese, silažni kukuruz)

- Podsticati proizvodnju krmnih kultura sa 600 KM/ha

Obrazloženje: Većom proizvodnjom krmnih kultura popravio bi se kvalitet obrok kod stoke, a samim tim i povećala proizvodnja mlijeka i mesa, koja je niska u odnosu na broj stočnog fonda, posebno krava.

Podsticaj za certificiranu proizvodnju sjemena strnih žitarica

- Podsticati proizvodnju sjemena strnih žitarica sa 900,00 KM/ha, bez ograničenja na veličinu parcele i prinos.

Podsticaj za certificiranu proizvodnju sjemena krompira

- Podsticati proizvodnju sjemena krompira sa 3.500,00 KM/ha, bez ograničenja na veličinu parcele i prinos.

Podsticaj za certificiranu proizvodnju sjemena i sadnog materijala ljekovitog bilja

- Podsticati zasnivanje matičnjaka za proizvodnju sjemena i sadnog materijala za proizvodnju ljekovitog bilja sa 500 KM/0,1 ha.

Podsticaj za proizvodnju povrća u zatvorenim objektima (plastenici, staklenici)

- Podsticati proizvodnju povrća u zatvorenim objektima sa 260 KM po objektu najmanje površine od 100 m².

Organska proizvodnja:

Podsticaj biljnu organsku proizvodnju

- Podsticati biljnu organsku proizvodnju, uz posjedovanje odgovarajućeg sertifikata, sa 5.000 KM/ha, bez ograničenja na veličinu parcele i prinos.

Podsticati dobijanje sertifikata za organsku proizvodnju

Podsticati **registrovane** poljoprivredne proizvođače za dobijanje sertifikata za organsku biljnu i stočarsku proizvodnju. Troškove za dobijanje sertifikata stimulirati u cijelosti, odnosno u 100% iznosu.

Obrazloženje: Tržište organskih proizvoda se sve više razvija, u Evropi i u svijetu je sve veća potražnja za ovim proizvodima. Kanton Sarajevo ima povoljne uslove i mogućnosti za organsku proizvodnju većine kontinentalnih biljnih kultura i stočarskih proizvoda, zbog čega je treba dugoročno podražavati.

Ističemo da u KS postoje naročito dobri uslovi za npr. organsku proizvodnju sjemenskog krompira, a u BiH nijedan proizvođač nije dobio sertifikat za proizvodnju organskog sjemenskog krompira.

Voćarstvo:

Podsticaj za certificiranu rasadničku proizvodnju voća

- Podsticati certificiranu rasadničku proizvodnju voća sa 0,50 KM/sadnici savremenih sorti, a autohtonih sorti sa 0,60 KM/sadnici.

Obrazloženje: U KS ne postoji rasadnik za proizvodnju voćnih sadnica, stoga bi i ovu poljoprivrednu proizvodnju trebalo pokrenuti, posebno autohtonih vrsta voća, koje su otpornije na mnoge bolesti, prilagodljivije postojećem klimatu, daju sigurnije prinose itd.

KAPITALNA ULAGANJA

Izgradnju objekata u funkciji primarne poljoprivredne proizvodnje podsticati sa 90,00 KM/m².

Nabavku steonih junica za formiranje osnovnog stada muznih krava, proizvedenih na području BiH, podsticati sa 700,00 KM/grlu

Nabavku mehanizacije i opreme za primarnu poljoprivrednu proizvodnju podsticati sa 30% od ukupnih ulaganja.

Podsticati izradu projekata u agro-industrijskom sektoru sa 30% od ukupnog predračuna investiranja, pod uslovom da je projekat realizovan.

OPĆE SUGESTIJE

Pored predloženih prijedloga i sugestija za donošenje Odluke o podsticaju poljoprivredne proizvodnje u 2009. godini, Komora upućuje sljedeće sugestije:

1. U potpunosti ispoštovati član 10. tačka (2) Zakona o novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo («Sl. novine Kantona Sarajevo, broj 9/08), po kojem novčani podsticaj ne mogu biti manji od 2% od poreznih i neporeznih prihoda u Budžetu Kantona Sarajevo za tekuću godinu. Potpunim poštivanjem Zakona, odnosno člana 10., trend pozitivnih efekata dosadašnjih ulaganja u agro-industrijski sektor bi se nastavio, a posebno bi se ostvarili višestruki efekti kao što su:
 - povećanje proizvodnje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda;
 - obezbjeđenje ravnomjernijeg razvoja urbanih i ruralnih područja;
 - smanjenje debalansa u robnoj razmjeni sa inozemstvom putem proizvodnje proizvoda koji se sada uvoze, a koji se veoma uspješno mogu proizvoditi na ovom području;
 - povećanje ponude domaćih proizvoda za zadovoljenje potreba potrošača Kantona Sarajevo i obezbjeđenje sirovina za prerađivačku industriju;
 - stvaranje mogućnosti za otvaranje novih prerađivačkih kapaciteta u prehrambenoj industriji;
 - brža primjena ekoloških standarda i normi na cijelom prostoru Kantona putem zaštite okoliša i poboljšanja kvaliteta života u ruralnim područjima;
 - povećanje zaposlenosti, posebno u ruralnom području, i obezbjeđenje uslova za održivi ostanak stanovništva na selu;
 - smanjenje sive ekonomije i povećanje Budžeta Kantona Sarajevo i dr.Politiku poticaja ne treba tretirati samo kao novčane subvencije, već kao instrument razvoja strateških poljoprivrednih proizvodnji u Kantonu Sarajevo.
2. Podsticati svu proizvodnju povrća, bez obzira na vrstu kulture, a ne samo neke kulture, kao što je rađeno do sada.
3. Posvetiti ozbilju pažnju edukaciji poljoprivrednih proizvođača za izradu aplikacionih programa na predpristupne fondove EU.

4. Uvesti dvojni stopu oporezivanja po osnovu PDV, tako što bi stopa PDV za prehrambene proizvode bila duplo niža, što bi dovelo do smanjenja cijena prehrambenih proizvoda, manjeg odliva deviznih sredstava itd.
5. Podsticati razvoj zadružnih oblika organizovanja poljoprivrednika, kao najprihvatljiviji način poslovanja poljoprivrednih gazdinstava u sadašnjim uslovima.
6. Razmotriti mogućnost finansiranja **proizvodnje i uzgoja autohtonih biljnih i životinjskih vrsta**, kako bi se spasili od nestajanja i upotrijebili u proizvodnji zdravstveno ispravnih namirnica, čemu se sve više poklanja pažnje kako u bližem okruženju tako i u svijetu. Držanje **autohtonih pasmina životinja**, pokazalo se ekonomski opravdano, posebno u nepovoljnim agro ekološkim uslovima, jer lakše podnose takve uslove za uzgoj i u mnogim slučajevima eksploatacije njihovo držanje bilo je isplativo.
7. Razmotriti mogućnost regresiranja dizel goriva "D2" za poljoprivrednu mehanizaciju i mineralnih đubriva (slično kao što se radi u RS i okolnim državama), kao osnovnih repromaterijala u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji.
8. Uticati na Vladu FBiH da snosi troškove registracije i obilježavanja životinja, koje su farmeri obavezni obaviti prema uputstvu Federalnog ministarstva za poljoprivredu, a koji su za farmere visoki.
9. Obavezati **Komisiju za poljoprivredu i prehrambenu industriju** pri Skupštini Kantona Sarajevo, da na svoje sjednice pozove i predstavnike Savjeta za poljoprivredu i prehrambenu industriju pri Privrednoj komori KS, koji mogu dati veliki doprinos u donošenju zaključaka, odluka, prijedloga itd. od značaja za dalji razvoj agro-industrijskog sektora ovog područja.
10. Insistirati kod Federalnog ministarstva za poljoprivredu na proporcionalnom učešću dobijanja podsticajnih sredstava za Kanton Sarajevo, shodno učešću Kantona Sarajevo u površini FBiH i drugim kriterijima koje određuje Federalno ministarstvo za poljoprivredu.

Pored direktnih finansijskih podsticaja, Komora smatra da bi poboljšanju statusa poljoprivredno – prehrambenog sektora, doprinjelo i sljedeće:

1. Formirati **Ministarstvo za poljoprivredu, prehrambenu industriju, vodoprivredu i šumarstvo** u Kantonu Sarajevo, kako bi se uspostavio odgovarajući odnos državnih organa prema ovim izuzetno važnim segmentima privrede, pratio razvoj i konstantno unapređivali uslovi privređivanja poljoprivrede, prehrambene industrije, vodoprivrede i šumarstva na području Kantona, koji ima povoljne uslove i niz komparativnih prednosti za razvoj ovih djelatnosti.
2. Razmotriti mogućnost pojednostavljenja administrativne procedure i troškove dobijanja građevinske dozvole za izgradnju objekata u funkciji proizvodnje hrane i sagledati mogućnost da se iz budžeta općina i Kantona regresiraju troškovi vezani za dobijanje građevinske dozvole.
Obrazloženje: U 2007. godini izgrađeno je 16.825 m² novih objekata, a u 2008. godini svega 2.740 m² upravo zbog obaveze trženja građevinske dozvole za gradnju ovih objekata.

3. **Dosljedno pravilno koristiti i zaštititi poljoprivredno zemljište**, što znači da je neophodno poštivati Zakon o poljoprivrednom zemljištu F BiH (“Sl. novine F BiH, broj 9/95.”), u kojim je jasno rečeno da ono uživa posebnu zaštitu i ne može se koristiti u druge svrhe, osim pod uslovima utvrđenim u Zakonu. Neophodno je posebno poštivati član 25. pomenutog Zakona po kojem se “fizičkom diobom parcela ne smiju stvarati jedinice manje od 0,5 ha”.
4. Zakonskim aktom utvrditi **minimalni obim tržišne proizvodnje** sa kojom bi se ostvarivalo pravo na novčane podsticaje i **dužinu trajanja** podsticajnih mjera, kako bi poljoprivredni proizvođači mogli kontinuirano planirati obim i vrstu proizvodnje, obzirom da su suočeni sa mnogobrojnim rizicima u svim fazama poljoprivredne proizvodnje koje su uglavnom dugoročnog karaktera.
5. **Podsticajna sredstva** namjenjena primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji utvrditi i podjeliti na vrijeme (prijedlog je da najviše do 1 mjesec mogu kasniti), kako bi ona bila na raspolaganju poljoprivrednicima u biološkom ciklusu proizvodnje, a ne u kalendarskoj godini ili čak iz prethodne godine.

Nadamo se da će prijedlozi i sugestije privrednika biti od koristi prilikom utvrđivanja konačnog teksta Odluke o vrsti podsticaja, kriterijima i postupku za ostvarivanje prava na novčane podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo za proizvodnju ostvarenu u 2009. godini.
